

GOED

**vr 5 + za 6 oktober
Den Haag**

Goebaio

**Goebaidoelina
Festival**

Goebaidoe

**Festival Dag in de Branding
New European Ensemble
Koninklijk Conservatorium
Residentie Orkest**

Goebaidoelina

Festival Dag in de Branding

Het Haagse festival Dag in de Branding is uitgegroeid tot een van de meest toonaangevende festivals voor nieuwe muziek in Nederland. Vier keer per jaar organiseert Dag in de Branding een afwisselend en spraakmakend programma op verschillende locaties in Den Haag. Het festival toont de actuele ontwikkelingen in de klassieke en geïmproviseerde muziek, het muziektheater, de jazz en popmuziek, opera en elektronica. Samengesteld door de partners van het Huis voor de Nieuwe Muziek. Sinds de zomer van 2017 is Saskia Lankhoorn curator van het festival.

Festival Dag in de Branding in 2018/2019:

vr 5 en za 6 oktober 2018

za 24 november 2018

za 30 maart 2019 i.s.m. Rewire

za 29 juni 2019

Kaartverkoop

Losse kaarten voor alle concerten zijn verkrijgbaar bij de zalen. Voor studenten gelden aantrekkelijke kortingen; zie daarvoor de websites van de concertzalen. Bij Dag in de Branding kunt u tegen voordelig tarief passe-partouts bestellen per editie.

Samenstelling en tekstbijdragen:

Jacqueline Oskamp

Engelse vertaling: Egbert van Heijningen

Ontwerp: Studio Het Mes

Druk: Impressed, Pijnacker

Festival Dag in de Branding

Curator: Saskia Lankhoorn

Zakelijke leiding: Caroline Bakker

Productieleiding: Ellen Geertse

Productiemedewerkers: Jolanda de Heus,

Stephan van Steenveldt

Marketing: Dieke van der Spek (ludieke.nl)

Johan Wagenaar Stichting

Postbus 13 671

2501 ER Den Haag

dagindebranding.nl

Nieuwsbrief

Als nieuwsbrief-abonnee blijft u automatisch op de hoogte van alle programma's en profiteert u bovendien van speciale vroegboek-kortingen. Meld u aan en ontvang altijd de actuele informatie over onze concerten: dagindebranding.nl

English

Over the last twelve years Festival Dag in de Branding has become one of the leading platforms for new music in the Netherlands. Dag in de Branding organizes four one-day programs a year, during which concerts are staged at locations all across The Hague. The festival showcases the latest developments in classical and improvised music, in music theatre, jazz, pop, as well as in opera and electronic music. In summer 2017 Saskia Lankhoorn was appointed curator of the festival.

dagindebranding.nl/en

Festival Dag in de Branding

Editie 49

5 en 6 oktober 2018

Goebaidoelina Festival

‘In het staccato van het leven moeten we op zoek naar het legato.’

Het Goebaidoelina Festival / Dag in de Branding Editie 49 wordt mede mogelijk gemaakt door:

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

RESIDENTIE
ORKEST

NEUE
NEW
EUROPEAN
ENSEMBLE

Koninklijk
Conservatorium
Den Haag

KORZO

De Russische componist Sofia Goebaidoelina (1931) is een van de meest markante stemmen in de hedendaagse muziek. Haar werk is oorspronkelijk, diep religieus en van een grote helderheid en precisie. Op 5 en 6 oktober is ze op uitnodiging van het New European Ensemble te gast in Den Haag voor een retrospectief van haar werk. Het New European Ensemble, het Residentie Orkest en studenten van het Koninklijk Conservatorium spelen een selectie uit haar oeuvre, reikend van vroeg atonaal werk uit de Sovjet-tijd tot muziek die ze recentelijk heeft gecomponeerd.

Russian composer Sofia Gubaidulina (1931) is one of the most remarkable voices in contemporary music. Her music is distinctly original, steeped in religion, crystal clear and ultra-precise. The New European Ensemble invited her to The Hague for a retrospective of her work. On 5 and 6 October the New European Ensemble, Residentie Orkest The Hague, and students of the Royal Conservatoire play a selection from her oeuvre, from early atonal compositions she wrote in the Soviet era to music she wrote only recently.

vrijdag 5 oktober

20.00 ZUIDERSTRANDTHEATER

Patrick Ellis – *Components*
Sofia Goebaidoelina – *Offertorium*
Dmitri Sjostakovitsj – *Symfonie nr. 5*
Residentie Orkest
Antje Weithaas, viool
Otto Tausk, dirigent

zaterdag 6 oktober

12.00 KORZO STUDIO

Sofia Goebaidoelina – *Musical Toys*
**Leerlingen van de School voor Jong Talent
van het Koninklijk Conservatorium (piano)**

14.00 KORZO

Sofia Goebaidoelina – *Sotto Voce*
Lauge Dideriksen – *It Measures Itself Against
the Vertigo Caused by its Own Abyss*
Sofia Goebaidoelina – *Pilgrims*
New European Ensemble
—
Sofia Goebaidoelina – *Duo Sonata*
**Erik-Jan de With en Daan van Koppen,
saxofoon**

17.00 KON. CONSERVATORIUM, ARNOLD SCHÖNBERGZAAL

Sofia Goebaidoelina – *Fachwerk*
Sofia Goebaidoelina – *Impromptu*
New European Ensemble
**Ensemble Academie Koninklijk
Conservatorium**
An Raskin, bajan
Felicia van den End, fluit
Rada Ovcharova, viool
Jonathan Berman, dirigent

20.15 NIEUWE KERK

Sofia Goebaidoelina – *Concordanza*
Sofia Goebaidoelina – *Aus den visionen
Hildegard von Bingen*
Sofia Goebaidoelina – *Repentance*
Sofia Goebaidoelina – *Hommage à T.S. Eliot*
New European Ensemble
Katherine Dain, sopraan
Jonathan Berman, dirigent

VRIJDAG 5 OKTOBER

20.00 ZUIDERSTRANDTHEATER

Russische Giganten

Patrick Ellis – *Components (wereldpremière)*

Sofia Goebaidolina – *Offertorium (1980)*

Dmitri Sjostakovitch – *Symfonie nr. 5 (1937)*

Residentie Orkest

Antje Weithaas, viool

Otto Tausk, dirigent

Dankzij de bekende violist Gidon Kremer, die de muziek van de Russische componiste in het Westen introduceerde in 1981 met de Weense première van Goebaidolina's vioolconcert *Offertorium*, brak **Sofia Goebaidolina** internationaal door. In *Offertorium* brengt zij een ode aan twee door haar bewonderde componisten: Johann Sebastian Bach en Anton Webern.

Gevraagd naar de invloed van deze twee grootheden op haar muziek, antwoordde ze eens dat het haar gaat om 'Bach en Webern als persoonlijkheid, om hun verhouding tot de muziek en het leven zelf. Tot het materiaal, de techniek, de inhoud en de intuïtie. Ik heb natuurlijk heel grote bewondering voor hun muziek. Maar juist datgene wat ik zo bewonder, sta ik mezelf niet toe. In mijn muziek komen zulke klanken helemaal niet voor.'

In *Offertorium* gebruikt Goebaidolina het thema uit Bachs *Musikalisches Opfer* en laat telkens een stukje weg. Al meteen de eerste keer dat zij het thema citeert, wordt de laatste noot, een D, weggelaten en vult zij de vrijgekomen ruimte op haar eigen, expressieve manier in. Zo offert zij de noten van Bach als het ware op om haar eigen muziek te kunnen schrijven.

De Britse musicoloog Paul Griffiths merkte op dat *Offertorium* klinkt 'als een pagina die ruw uit een boek wordt gescheurd: een boek dat het spirituele leven als onderwerp heeft. Het maakt zelfs een scheurend geluid als het zich

losmaakt van Bachs thema in een orkestratie door Webern – twee componisten die Goebaidolina boven alle anderen koestert – en een nieuwe weg inslaat naar een eigen slot.' In de coda van *Offertorium* duikt de eerder geschrapte D weer op: vanuit haar eigen idioom heeft Goebaidolina het Bach-thema opnieuw opgebouwd tot een groots moment dat vervolgens geleidelijk verdampt.

Offertorium wordt gecombineerd met de *Symfonie nr. 5* van **Dmitri Sjostakovitsj**, de componist die Goebaidolina vlak voor haar eindexamen aan het conservatorium van Moskou adviseerde op haar 'eigen verkeerde weg verder te gaan'. Altijd is ze Sjostakovitsj, een vaderfiguur voor alle componisten van haar generatie, dankbaar gebleven voor deze legendarische woorden. 'Ik heb deze opmerking mijn hele leven onthouden. Sjostakovitsj was heel ondersteunend en stimulerend omdat ik merkte dat ook hij tegen de stroom inging. Er is vaak een tragische dimensie in zijn werk die ik net zo ervaar.'

Als geen andere compositie symboliseert Sjostakovitsj's Vijfde symfonie uit 1937 de penibele positie waarin de componist verkeerde. Hij schreef het werk na de vernietigende kritiek in 1936 van de Sovjet-autoriteiten op zijn opera *Lady Macbeth uit het district Mtsensk*. Hij werd beschuldigd van decadentie en landverraad en werd in de ban gedaan. Geïntimideerd door deze golf van agressie, componeerde Sjostakovitsj vervolgens

een laagdrempelig orkestraal werk dat hij als ondertitel meegaf: 'De reactie van een Sovjet-kunstenaar op gerechtvaardigde kritiek.'

Deze misleidende zinsnede, gecombineerd met het eenvoudige heroïsch-romantische muzikale idioom, gaf de indruk dat Sjostakovitsj boog voor de repressie. Tegen zijn assistent Solomon Volkov zou hij echter hebben gezegd: 'De vreugde is geforceerd; onder bedreiging afgedwongen, zoals in Boris Godoenov. Het is alsof iemand je met een stok op je rug timmert en roept: 'Jouw taak is juichen, jouw taak is juichen!' En dan sta je op, wankelend op je benen, en marcheert voort, terwijl je mompelt: 'Juichen is onze taak, juichen is onze taak.'

Als contrapunt tegenover de muziek van deze twee Russische zwaargewichten staat het nieuwe werk *Components* van de jonge Brit **Patrick Ellis**. Zoals de titel al suggereert bestaat de compositie uit losse motieven die samen een 'homogeen, vloeiend stuk' vormen. Ellis: 'Hoewel sommige motieven vaker opduiken dan andere, staan ze vredig naast elkaar in een vast raamwerk.' Patrick Ellis (1994, Londen) volgt op dit moment een master compositie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, waar hij les krijgt van Martijn Padding en Guus Janssen. Hij heeft stukken geschreven voor verschillende ensembles in Nederland en andere Europese landen en zijn muziek wordt gespeeld op uiteenlopende internationale festivals.

'Every human being, every living creature, every tree and every flower has its sound. There is sound everywhere in the universe,' said Sofia Gubaidulina in 2006. It has been her life's calling to express these intense sounds in her compositions – compositions that made their first and very strong impression on western audiences in 1981, when famous violinist Gidon Kremer played her violin concerto *Offertorium* on his tours of Europe and America. At the time she was still living in the Soviet Union, working hard to develop her own unique musical language despite the (artistic) repression of the regime. She cherished Shostakovich's advice at her graduation from Moscow's conservatoire to 'keep going down her own misguided path'.

Antje Weithaas, foto Giorgia Betazzi; Otto Tausk

Sofia Goebaidoelina

‘Ieder mens,
elk schepsel, elke boom
of bloem – het hele
universum klinkt.’

door Jacqueline Oskamp

De Russische componiste Sofia Goebaidoelina (1931) is een van de meest markante stemmen in de hedendaagse muziek. De innerlijke kracht van haar muziek is zo groot dat zij de categorieën ‘modern’ of ‘traditioneel’ overstijgt. Haar onontkoombare zeggingskracht, verfijnde gevoel voor kleur en vermogen om de stilte nadrukkelijk mee te componeren, hebben een magische werking. Er spreekt een diepzinnigheid uit haar muziek die de luisteraar bij de lurven grijpt.

Sofia Goebaidoelina, foto F. Hoffmann, La Roche Ltd

Een aanzienlijk deel van haar leven is getekend door de repressie van de Sovjet-autoriteiten. Lang voordat ze mocht reizen, kreeg ze bekendheid in het Westen met haar vioolconcert *Offertorium* dat door Gidon Kremer, zelf de Sovjet-Unie ontvlucht, in 1981 in Wenen in première werd gebracht en dat hij sindsdien overal ter wereld heeft gespeeld. De perestrojka en glasnost halverwege de jaren tachtig betekenden het einde van haar isolement: in 1992 emigreerde Goebaidoelina naar Duitsland en kocht ze een huis in het dorpje Appen vlakbij Hamburg.

‘Voor mij was dit totalitaire regime ongelooflijk storend’, vertelde ze ruim tien jaar geleden, terugblikkend op haar leven in de Sovjet-Unie. ‘Om werkelijk kunstenaar te worden had ik de vrijheid nodig om echt naar mijzelf te kunnen luisteren. En niet alleen naar mijzelf, maar naar alles om mij heen. Ieder mens, elk schepsel, elke boom of bloem - het hele universum klinkt. Het idee van vrijheid is voor een totalitair regime echter ongewenst, ja zelfs gevaarlijk. En daarom gingen alle deuren voor mij dicht. Ik werd bekritiseerd en mijn muziek werd van de programma’s geschrapt.’

Als diep religieus mens leefde Goebaidoelina in feite onder een dubbele onderdrukking. Immers ook elke uiting van godsdienst was van staatswege ten strengste verboden. ‘Mijn vader en moeder waren verklaard atheïst en ze schrokken zich dood toen ik over mijn religiositeit vertelde. Ik was nog heel jong, maar ik kon daar in het gezin niet over praten. Dus met mijn religieuze gevoelens was ik ook alleen. Tot op de dag van vandaag weet ik niet waar dat gevoel vandaan komt – het is heel geheimzinnig – maar vanaf het eerste

moment was het rechtstreeks verbonden met muziek. Met die klanken openbaarde zich tegelijkertijd de hemel. Goed beschouwd heeft dat me gered. Innerlijke religiositeit is een heel stevige bodem en zonder dat had ik niet kunnen overleven. Mijn situatie als componist was uitzichtloos. Mijn muziek werd niet gespeeld. Waarom zou ik dan verder schrijven? Ik deed het voor de hemel.'

‘Met die klanken openbaarde zich tegelijkertijd de hemel. Goed beschouwd heeft dat me gered.’

Stilte speelt op verschillende niveaus een rol in het leven van Goebaidoelina. Ze stelt dat het onmogelijk is om te componeren zonder stilte en om die reden heeft ze zich teruggetrokken in een dorp waar je 'soms een paar momenten van volledige stilte en rust' kunt ervaren. Maar haar echte bron is de stilte in absolute zin, die diep verbonden is met haar spirituele opvattingen. 'Onze hoogste instantie, die we God noemen, is een volkomenheid die buiten de tijd staat. In die stilte is het woord ontstaan en van daaruit is de wereld geschapen. Tijd en ruimte ontstaan vanuit die stilte, van daaruit groeit alles.'

Het is vanuit deze zelfde stilte dat Goebaidoelina klankvisioenen ervaart die ze moeilijk onder woorden kan brengen, maar die voor haar concreet zijn. 'Soms komt vanuit de stilte een klank op, heel intuïtief en intiem. Het is geen realistische, maar een fantastische klank - veel te ingewikkeld om op te schrijven. Een verticale klankzuil, die ik als het ware op zijn kant moet leggen om er een vorm uit te kunnen destilleren.'

Kunst is een belangrijke schakel tussen deze mystieke ervaringen en het leven van alledag. Ze heeft dit ooit prachtig geformuleerd met de woorden: 'In het staccato van het leven moeten we op zoek naar het legato.' Het legato staat daarbij voor de ervaring van eenheid en continuïteit die zij de 'natuurlijke staat van de geest' noemt. 'Daarom vind ik religiositeit zo belangrijk. Re-ligio betekent 'verbinden': het legato herstellen.'

De citaten in dit artikel zijn afkomstig uit een interview dat Jacqueline Oskamp eerder maakte voor *Vrij Nederland*.

filmstill Verwend Nest, zie kader

ZATERDAG 6 OKTOBER

12.00 KORZO STUDIO

Musical Toys

Sofia Goebaidoelina - *Musical Toys* (1969)
**Leerlingen van de School voor Jong Talent
van het Koninklijk Conservatorium (piano)**

Goebaidoelina schreef *Musical Toys* - veertien korte stukken voor kinderen - toen ze 38 jaar oud was. Ze liet zich leiden door de vraag: wat had ik zelf graag willen spelen toen ik jong was?

Musical Toys is het antwoord op deze vraag en een ware traktatie voor de ontvankelijke luisteraar. Het is eclectisch van opzet: niet alleen varieert het in stijl, maar ook in pianistische technieken, én het verrast door andere instrumenten die onverwachts opduiken. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat alleen buitengewoon getalenteerde kinderen, zoals Goebaidoelina in haar jonge jaren, deze cyclus moeiteloos kunnen spelen. Zowel de muzikale expressie als de technische vaardigheden stellen aanzienlijke eisen: een geavanceerde pedaaltechniek, voortdurende maatwisselingen, snel repeterende noten, onregelmatige ritmische onderverdelingen, grote grepen en veel voortekens.

Dat neemt niet weg dat suggestieve klankwerelden kinderen wel degelijk aanspreken: een geheimzinnige accordeon, een draaimolen die wordt voortgedreven door het geluid van paardenhoeven, een mysterieuze trompettist in het bos, een toversmid die magische voorwerpen smeedt, de leegte van een saaie aprildag, een oude visser die een melancholisch lied neuriet, het meesje waarvan Goebaidoelina niet alleen de verleidelijke zang maar ook de ruisende vleugels verklankt, de beer die een jazzy kunstje op de contrabas ten beste geeft, de fanatiek hame-rende specht, de slee met rinkelende belletjes, de effecten van een echo, een militaire mars en een groepje musicerende bosbewoners, een soort muzikale Fabeltjeskrant.

Dit veertiental stukken wordt uitgevoerd door de Young Talent Class van het Koninklijk Conservatorium. Een concert voor en door

kinderen, waarbij volwassenen van harte welkom zijn. De School voor Jong Talent biedt aan leerlingen vanaf groep 7 tot en met het eindexamen voortgezet onderwijs de mogelijkheid om school te combineren met een voortraject op het gebied van dans, muziek of beeldende kunst. Ook bestaat de mogelijkheid als externe leerling deze vakken te volgen naast de eigen school.

De jonge pianisten die dit concert verzorgen, interne en externe leerlingen van de School voor Jong Talent, volgen een intensief programma dat bestaat uit pianolessen, groepslessen en theorielessen. Ze studeren vele uren per week en treden regelmatig op. Naast het studierepertoire dat bestaat uit werken uit de verschillende stijlperiodes is er deze maand enthousiast gewerkt aan het prachtige en leerzame album *Musical Toys* van Sofia Goebaidoelina.

Maya Touray (9 jaar)
Job Honée (9 jaar)
Domonkos Hegyi (13 jaar)
Edmond Offermann (12 jaar)
Bettino Weisser (14 jaar)

Gubaidulina wrote *Musical Toys* – 14 short pieces for children – when she was 38. It is the answer to the question what she herself would have liked to play when she was a child. This eclectic collection holds many treats for the receptive listener as it varies in styles as well as pianistic technique, with several surprise appearances of other instruments.

The 14 pieces are played by the Young Talent Class of the Royal Conservatoire. A concert played for and by children, but adults are also more than welcome to attend.

Toonmeesters

CLUB KORZO 12.45

In de Club van Korzo wordt van 12.45 – 13.45 een documentaire over Sofia Goebaidoelina vertoond uit de VPRO-serie Toonmeesters van Reinbert de Leeuw en Cherry Duyns.

Music and Toys

FOYER

Verwend Nest presenteert 'Music and Toys', een stopmotion filmpje speciaal gemaakt voor het Goebaidoelina Festival. De deelnemers, tussen de 6 en 12 jaar, hebben zich laten inspireren door de muziek van *Musical Toys* en zijn aan de slag gegaan met speelgoed, klei, textiel en een greenscreen. Er zijn wel honderden foto's gemaakt en zie het resultaat; een heel gaaf filmpje!

Duo Sonata

FOYER 13.50

In de foyer spelen Erik-Jan de With en Daan van Koppen een duo voor twee saxofoons:

Goebaidoelina – *Duo Sonata* (1977)

New European Ensemble

ZATERDAG 6 OKTOBER

14.00 KORZO

Hommage à T.S. Eliot

Sofia Goebaidoelina – *Sotto Voce* (2010)

Lauge Dideriksen – *It Measures Itself Against the Vertigo Caused by its Own Abyss* (wereldpremière)

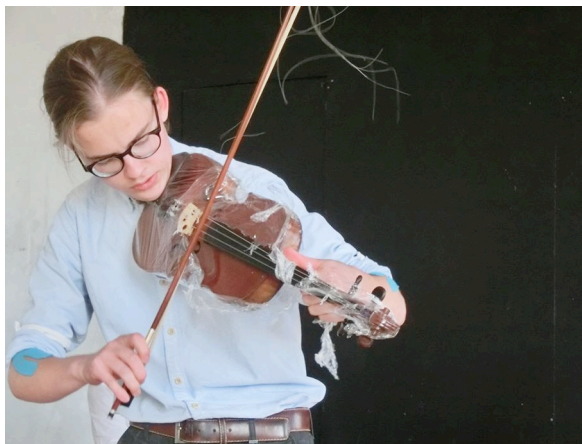
Sofia Goebaidoelina – *Pilgrims* (2014)

New European Ensemble

De recente composities *Sotto Voce* en *Pilgrims* getuigen beide van Goebaidoelina's bijzondere gevoel voor klank en klankcombinaties. In het duistere *Sotto Voce* leggen de twee gitaristen een grote expressiviteit aan de dag; terwijl de een glashelder tokkelt, brengt de ander een mysterieus gehuil voort door over de snaren

te wrijven. Goebaidoelina combineert beide gitaren met twee lage strijkers, waarbij elke stem even virtuoos als poëtisch is.

Over *Pilgrims* heeft Goebaidoelina opgemerkt dat de variatievorm van het stuk gebaseerd is op de passacaglia. De uitvoerders ziet zij als

Lauge Dideriksen

pelgrims die deelnemen aan een klankprocessie. De dalende en stijgende achtste noten in het begin verbeelden de voetstappen van de bedevaartgangers. Klankexperiment speelt in beide werken een prominente rol, evenals het spanningsveld tussen muzikale vrijheid en improvisatie versus strikte notatie en opname.

Na de première in februari 2015 aan de universiteit van Chigaco schreef de *Chigaco Sun-Times*: 'Net als bij een van haar belangrijkste supporters, Dmitri Sjostakovitsj, bleef de doordringende intensiteit en verwoestende emotionele impact van de muziek in het geheugen rondspoken lang nadat de laatste noot had geklonken.'

Geflankeerd door deze twee werken van de Russische componist klinkt de wereldpremière van de jonge Deense componist **Lauge Dideriksen** (1995). Dideriksen kreeg zijn vooropleiding in Aarhus in Denemarken en studeert momenteel aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Dideriksen is eveneens een getalenteerd violist en werkte samen met improviserende musici als bassist Wilbert de Joode, cellist Fred Lonberg-Holm en slagwerker Han Bennink.

Als toelichting citeert Dideriksen de dichter Arthur Rimbaud:

I committed silences and darkness to paper,
I recorded the inexpressible
I took the measure of vertigo

Gubaidulina's recent compositions *Sotto Voce* and *Pilgrims* are good examples of her distinct sense of sound and sound combinations. The guitars in *Sotto Voce* play with intense expressionism: mysterious, but at the same time crystal clear. Gubaidulina combines them with the lower string instruments and gives each voice the same abundance of virtuosity and poetry. About *Pilgrims*, Gubaidulina has said that it uses variations in a way that is based on the passacaglia. She sees the musicians as pilgrims in a sonic procession. The descending and ascending eights at the beginning of the piece represent the pilgrims' footsteps. Sonic experimentation plays an important role in both pieces, as does the tension between musical freedom and improvisation versus strict notation and recording.

Flanked by these two pieces of the Russian composer is the world première of a brand-new composition by young Danish composer **Lauge Dideriksen** (1995). Dideriksen began his education in Aarhus, Denmark, and currently studies at the Royal Conservatoire The Hague. He is also a talented violinist and previously worked with improvisers such as bassist Wilbert de Joode, cellist Fred Lonberg-Holm and percussionist Han Bennink.

Sofia Goebaidoelina en Geir Draugsvoll in repetitie, foto musikkjournalistikk.no, Bodil Maroni Jensen

ZATERDAG 6 OKTOBER

17.00 KONINKLIJK CONSERVATORIUM, ARNOLD SCHÖNBERGZAAL

Fachwerk

Sofia Goebaidoelina – *Fachwerk* (2009)

Sofia Goebaidoelina – *Impromptu* (1996)

New European Ensemble

Ensemble Academie Koninklijk Conservatorium

An Raskin, bajan

Felicia van den End, fluit

Rada Ovcharova, viool

Jonathan Berman, dirigent

Fachwerk, voor bajan, percussie en strijkers, is opgedragen aan de Noorse accordeonist Geir Draugsvoll. Zoals uit de titel spreekt heeft Goebaidoelina zich laten inspireren door de traditionele bouwwijze van de middeleeuwse vakwerkhuisen, die karakteristiek zijn voor het aanzicht van veel Duitse dorpen en steden. Goebaidoelina omschrijft vakwerk als een 'stijl waarin de constructieve elementen niet verborgen zijn achter de gevel, maar juist openlijk worden getoond. De constructieprincipes

die onmisbaar zijn voor deze manier van bouwen, zoals muurstutten, raam- en deurvergrendelingen en balkenplafonds, vormen uiteenlopende geometrische patronen die een esthetische kwaliteit hebben'.

Goebaidoelina heeft geprobeerd deze bouwstijlen te imiteren in het compositieproces, 'dat wil zeggen, zo te componeren dat de constructie van een bepaald instrument zichtbaar zou worden en zou transformeren in iets esthetisch'.

Vooraf op de bayan heeft Goebaidoelina dit principe toegepast. Het idee van horizontale en verticale lijnen in de architectuur vertaalt ze naar de knoppenrijen op de bayan, waarbij het mogelijk is te switchen tussen een melodische en harmonische speelwijze: 'In deze structuur bestaat in principe een dominant (de melodische lijn boven), een subdominant (de melodische lijn onder) en een tonica (akkoorden in het midden) – drie aspecten die de essentie van de orde in het universum bepalen.'

Het werk is ontstaan in nauwe samenwerking met Geir Draugsvoll. Goebaidoelina, zelf een begenadigd bajanspeler, heeft nauwkeurig genoteerd volgens welk systeem de accordeonist de knoppen van de bayan bespeelt. Vanuit deze kennis heeft ze een grote cadens geschreven waarover ze later opmerkte dat 'hij werd geschreven door het instrument zelf'. Toen *Fachwerk* eigenlijk al klaar was heeft Goebaidoelina het stuk nog een keer bewerkt om tegemoet te komen aan Draugsvolls verzoek om een paar solopassages.

De *Impromptu* voor viool, fluit en strijkers, die Goebaidoelina voltooide in december 1996, is opgedragen aan Gidon Kremer, die haar had gevraagd om een nieuw werk ter gelegenheid van het Schubert-herdenkingsjaar (1997). Door eveneens een hoofdrol aan de fluit toe te bedelen, sloeg ze twee vliegen in één klap, want ook fluitiste Irena Grafenauer hoopte op een nieuwe compositie. Beide solisten brachten het werk samen met de Deutsche Kammerphilharmonie Bremen op 16 januari 1997 in première in Keulen.

Impromptu opent met een letterlijk citaat uit Schuberts bekende *Impromptu opus 90 nr.4* voor piano. De fluit neemt de gebroken drieklanken van Schuberts pianowerk voor zijn rekening, terwijl de viool daar hoge, ijzige tonen doorheen strijkt en zo de muziek oprekt. De noten van Schubert worden uitgerekt, verdicht, geïmiteerd, onderbroken, gefragmenteerd en af en toe bespot.

Al snel verlaat Goebaidoelina het muzikale universum van Schubert om de luisteraar mee te voeren in haar eigen fascinerende klankwereld.

Always eager to explore new sounds, Gubaidulina often uses unconventional instruments, unusual ensemble compositions and equally unusual ways of playing.

One of the instruments that often features in her music is the bayan, the Russian button accordion. Not without reason, as Gubaidulina is herself a gifted bayan player. In *Fachwerk* the bayan has the lead part. The title refers to the timber frame houses of the Middle Ages, which are examples of robust craftsmanship but also have enormous charm – as do the bayan and this remarkable composition.

Impromptu, a double concerto for flute, violin and string ensemble, is a tribute to Schubert, more specifically to his *Impromptu opus 90 No. 4* for piano. It was written on the occasion of his 200th birthday.

Katherine Dain, foto Arthur Moeller

ZATERDAG 6 OKTOBER
20.15 NIEUWE KERK

Concordanza

Sofia Goebaidoelina – *Concordanza* (1971)

Sofia Goebaidoelina – *Aus den visionen Hildegard von Bingen* (1994)

Sofia Goebaidoelina – *Repentance* (2008)

Sofia Goebaidoelina – *Hommage à T. S. Eliot* (1987)

New European Ensemble

Katherine Dain, sopraan

Jonathan Berman, dirigent

Het New European Ensemble presenteert een portret van Sofia Goebaidoelina, dat een periode van ruim dertig jaar samenvat. *Concordanza* uit 1971 vertegenwoordigt haar modernistische periode, waarin zij het atonale componeren onderzocht. Zij schreef dit werk in 1971 voor het festival Musica Viva Pragensis in Tsjecho-Slowakije, in die tijd een Oostblokland met een relatief vrij artistiek klimaat.

Concordanza is de uitdrukking van Goebaidoelina's diepste overtuiging: het idee dat het hele universum één is. Het woord 'concordanza' moet dan ook eerder opgevat worden als 'eenheid' dan als 'harmonie'. In muzikaal opzicht illustreert zij deze gedachte met juist veel voorbeelden van 'discordanza': dissonanten, dichtgesmeerde samenklanken en een scherpe attaque.

In de poëzie van T.S. Eliot ontdekte Goebaidoelina een geestverwant in mystiek opzicht: niet alleen correspondeert zijn opvatting van de tijd als iets waarin verleden, heden en toekomst samen vallen, met haar perceptie van eeuwigheid – in haar muziek vaak gevat in stilte –, ook delen ze een voorliefde voor de kruisfiguur (de viervoudigheid) als structurerend element.

Hommage à T.S. Eliot valt op door het originele gebruik van instrumentale effecten en kleuren – het handelsmerk van Goebaidoelina. Slechts in drie van de zeven delen komen regels voor uit Eliots *Four Quartets* en heeft de sopraan een rol. Het werk is geschreven voor de bezetting van Schuberts Octet (plus sopraan), zodat het vaak in combinatie daarmee wordt geprogrammeerd.

Aus den visionen der Hildegard von Bingen is een kort lied voor alt solo op een tekst van de 12e eeuwse mystica Von Bingen, over wie Goebaidoelina ooit heeft gezegd dat zij samen met Johann Sebastian Bach tot haar grote voorbeelden behoort. In dit meditatieve werk benadert zij de componeerstijl van Von Bingen (voor zover die bekend is) in de vorm van een melodische kwintopeenvolging.

‘Gott, der alles durch Seinen Willen ins Dasein rief, hat es erschaffen, damit Sein Name erkannt und verehrt werde. Nicht nur das Sichtbare und Vergängliche tut Er damit kund, sondern offenbart darin auch das Unsichtbare und Ewige. Darauf weist das Gesicht hin, das du schaust.’

(bron: Hildegard von Bingen – *Scivias* (1141-1151))

Het jongste stuk op het programma is *Repentance*, geschreven voor de bijzondere bezetting van drie gitaren, cello en contrabas. Het klankbeeld is zo suggestief dat het lijkt alsof Goebaidoelina niet alleen akoestische instrumenten maar ook elektronische geluiden voorschrijft.

The New European Ensemble presents a portrait of Sofia Gubaidulina that spans over 30 years of her oeuvre. *Concordanza* (1971) represents her modernist period, during which she explored atonality.

Concordanza is an expression of Gubaidulina's deep conviction that everything in the universe is one. The word 'concordanza' should therefore be understood as 'unity' rather than 'harmony'.

Hommage à T.S. Eliot stands out because of the original use of instrumental colours and effects – Gubaidulina's unique trademark. The choice of instruments is similar to that of Schubert's Octet and the two are often programmed together.

Aus den visionen der Hildegard von Bingen is a short song for solo alto with words by Hildegard von Bingen, the twelfth-century mystic.

The latest piece of this programme is *Repentance*, which was written for the unusual combination of three guitars, cello and double bass. Surprisingly, the combination of these purely acoustic instruments seems to suggest that Gubaidulina's composition also includes electronics.

foto Joris Jan Bos

New European Ensemble

Het New European Ensemble, opgericht in 2008, wil een breed publiek enthousiasmeren voor nieuwe muziek. De musici spelen niet alleen traditionele programma's in concertzalen, maar combineren ook muziek met andere kunstvormen, snijden maatschappelijke thema's aan en werken mee aan muziektheatervoorstellingen. Componisten uit binnen- en buitenland schrijven opdrachtwerken voor het ensemble. Dat zijn bekende namen als Klas Torstensson en Peter-Jan Wagemans, naast aanstormende talenten als Justin Christensen en Benjamin Staern. Het ensemble organiseert regelmatig festivals rond componisten: in 2009 drie dagen rond Arnold Schönberg, in 2011 een lang weekend rond Kaija Saariaho. In 2013/2014 was Magnus Lindberg **composer in residence**. In 2015 stond Arvo Pärt centraal in een driedaags festival.

Fluit Felicia van den End
Hobo Christopher Bouwman
Klarinet Lars Wouters van den Oudenweijer
Fagot Amber Mallee
Hoorn Jan Harshagen
Piano Bobby Mitchell
Slagwerk Joey Marijs
Gitaar Jacob Kellermann
Franz Halasz
Laura Lootens
Viool Mihkel Kerem
Rada Ovcharova
Sadie Fields
Natasa Grujic
Anoek Brokaar
Daniel Torricio
Altviool Emlyn Stam
Cello Willem Stam
Contrabas James Oesi

In samenwerking met studenten van de Ensemble Academie / Koninklijk Conservatorium

Praktische informatie

KAART MET STOELNUMMER

Voor de concerten in het Zuiderstrandtheater en de Nieuwe Kerk heeft u (naast uw passe-partout) een aparte kaart nodig, vanwege het stoelnummer. U kunt deze afhalen aan de gastenbalie van Festival Dag in de Branding.

ZUIDERSTRANDTHEATER

Houtrustweg 505

Informatie over de bereikbaarheid van het theater per auto of met het openbaar vervoer vindt u op zuiderstrandtheater.nl.

KORZO

Prinsestraat 42

Het concert van 12.00 uur vindt plaats in de Studio, het concert van 14.00 uur in de Zaal van het Korzo theater.

KONINKLIJK CONSERVATORIUM

Juliana van Stolberglaan 1

Het concert van 17.00 uur vindt plaats in de Arnold Schönbergzaal van het Koninklijk Conservatorium. Vanaf Korzo is dat ongeveer 25 minuten lopen. U kunt vanaf de Grote Markt met de tram: tram 2 (richting Leidschendam) en tram 6 (richting Leidschendam Leidsenhage) stoppen voor het conservatorium (Halte Ternoot). Ook de Randstadrail-lijnen 3 en 4 richting Zoetermeer komen in de buurt van het Koninklijk Conservatorium. Stap uit bij halte Beatrixkwartier.

NIEUWE KERK

Spui 175

Bereikbaar met tram 2 en 6 of Randstadrail lijn 3 en 4, uitstappen halte Spui.

DINERBUFFET

Het festivaldinerbuffet vindt plaats in de kelder van de Nieuwe Kerk, voor aanvang van het concert daar. Het diner wordt vandaag voor u verzorgd door 's Peer catering en staat klaar vanaf 18.30 uur.

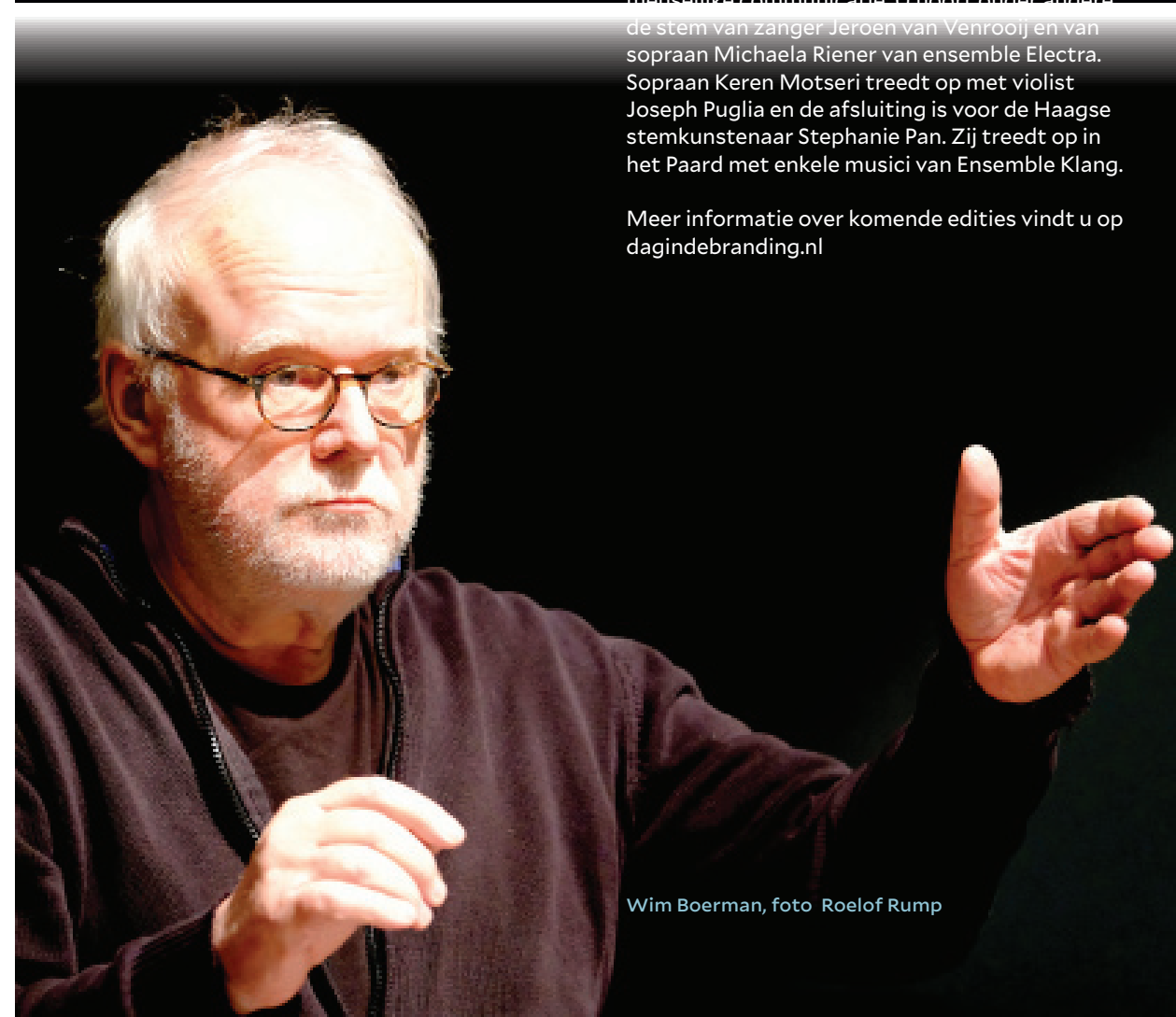
Festival Dag in de Branding

Editie 50

Zaterdag 24 november

Editie 50 en dus extra feestelijk! De Theo Bruinsprijs wordt uitgereikt aan Wim Boerman, die met zijn orkest de ereprijs immer op de bres staat voor de nieuwe muziek en daardoor zijn stem altijd duidelijk heeft laten horen. Ook de rest van deze dag staat in het teken van de menselijke stem – de pure zeggingskracht van de stem, de experimentele mogelijkheden en de digitale ontwikkelingen op het gebied van de menselijke communicatie. U hoort onder andere de stem van zanger Jeroen van Venrooij en van sopraan Michaela Riener van ensemble Electra. Sopraan Keren Motseri treedt op met violist Joseph Puglia en de afsluiting is voor de Haagse stemkunstenaar Stephanie Pan. Zij treedt op in het Paard met enkele musici van Ensemble Klang.

Meer informatie over komende edities vindt u op dagindebranding.nl

Wim Boerman, foto Roelof Rump

andoe

doelina F

elina Festiv

Festival

dagindebranding.nl